

PROCEDURAL ASPECTS OF EXTRADITION, AS A FORM OF INTERNATIONAL COOPERATION IN CRIMINAL MATTERS

Anca Lelia Lorincz, Prof., PhD, "Alexandru Ioan Cuza" Police Academy, Bucharest

Abstract: The procedure relating to international judicial cooperation in criminal matters has its regulatory framework in a New Code of criminal procedure (Law no.135/2010), special procedures established under title (Title IV of the Special part), regulations that are applicable in this regard, first, the provisions of legal acts of the European Union, those of the relevant international treaties to which Romania is a party and then, the provisions of the special law and the code (Code of criminal procedure), if the international treaties do not provide otherwise.

The special law in this area is Law no.302/2004, which was substantially amended by Law no.300/2013, including as regards the procedural issues relating to extradition; these changes concern both the harmonization with european legislation (through the transposition of the framework Decision of the Council of the European Union), as well as linking with the provisions of the New Code of criminal procedure.

Keywords: extradition; international judicial cooperation in criminal matters; special law; the New Code of criminal procedure; legislative changes.

În Noul Cod de procedură penală (Legea nr.135/2010¹), instituția cooperării judiciare internaționale în materie penală cunoaște o reglementare generală (reglementare-cadru) în titlul consacrat procedurilor speciale (Titlul IV din Partea specială): Secțiunea I – dispoziții generale privind asistența judiciară internațională și Secțiunea a II-a – dispoziții privind recunoașterea unor acte judiciare străine. Astfel, potrivit art.548 alin.1 N.C.proc.pen., „cooperarea judiciară internațională va fi solicitată sau acordată în conformitate cu dispozițiile actelor juridice ale Uniunii Europene, tratatelor internaționale din domeniul cooperării judiciare internaționale în materie penală la care România este parte, precum și cu dispozițiile cuprinse în legea specială și în prezentul capitol, dacă în tratatele internaționale nu se prevede altfel”.

Legea specială în acest domeniu este Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală², în care sunt enumerate următoarele forme de cooperare: extrădarea; predarea în baza unui mandat european de arestare; transferul de proceduri în materie penală; recunoașterea și executarea hotărârilor în materie penală; transferarea persoanelor condamnate; asistența judiciară în materie penală; alte forme de cooperare.

1. Evoluția cadrului legal în materia extrădării

În principiu, în relația dintre statele membre ale Uniunii Europene, [Decizia – cadru nr. 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 a Consiliului Uniunii Europene privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ale Uniunii Europene](#) a înlocuit procedurile clasice de extrădare. Cu toate acestea, unele state membre au declarat că vor continua să soluționeze conform regulilor extrădării cererile referitoare la fapte comise înainte de data indicată de ele; este cazul Franței, Italiei și Austriei pentru toate faptele comise înainte de data de intrare în vigoare a deciziei-cadru (august 2002) și al Republicii Cehe pentru faptele comise înainte de noiembrie 2004.

¹ Legea nr.135/2010, publicată în M.Of. nr.486 din 15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare

² Legea nr.302/2004, republicată în M.Of. nr.377 din 31 mai 2011, cu modificările și completările ulterioare

După cum se știe, în cazul săvârșirii unor infracțiuni pe teritoriul unui stat de către infractori care au reușit apoi să părăsească acel teritoriu, refugiindu-se în alte state sau în cazul infracțiunilor săvârșite în străinătate, aplicarea legii penale nu este posibilă fără cooperarea dintre state, cooperare care să asigure remiterea infractorilor statului solicitant pentru a fi judecați³.

La cel de-al X-lea Congres al Asociației internaționale de drept penal (Roma, 1969) s-a adoptat următoarea definiție: „extrădarea este un act de asistență juridică internațională în materie penală, care urmărește transferul unui individ urmărit sau condamnat penal din domeniul suveranității judiciare a unui stat în domeniul celuilalt stat”⁴.

Prin urmare, extrădarea poate fi definită ca fiind procedura prin care un stat suveran (statul solicitat) acceptă să predea unui alt stat (statul solicitant) o persoană care se află pe teritoriul său și care este urmărită penal sau trimisă în judecată pentru o infracțiune ori este căutată în vederea executării unei pedepse în statul solicitant.

În România, în prezent, extrădarea este reglementată în [Constituție \(art.19 alin.4: „extrădarea se hotărăște de justiție”\)](#), Codul penal⁵ (art.14) și [Legea nr.302/2004](#) privind cooperarea judiciară internațională (Titlul II – „Extrădarea”).

Sub aspectul evoluției dispozițiilor în domeniu în legislația noastră, se remarcă faptul că în Codul de procedură penală de la 1936 procedura extrădării era pe larg reglementată. Întrucât dispozițiile din cod deveniseră insuficiente în raport cu cerințele acestei instituții, se impunea adoptarea unei noi reglementări în materie, astfel încât în Codul de procedură penală adoptat în 1968 (și intrat în vigoare în 1969), nu a mai fost preluată procedura extrădării, urmând ca ea să facă obiectul unei legi speciale. O asemenea lege a fost adoptată în 1971 (Legea nr.4/1971 privind extrădarea) și abrogată, apoi, prin Legea nr.296/2001 privind extrădarea⁶.

Se observă că, spre deosebire de Legea nr.4/1971 care consacra caracterul mixt al extrădării, în sensul că, în măsura în care instanța hotăra că sunt îndeplinite condițiile extrădării, această hotărâre reprezenta doar un aviz, cel care decidea asupra admiterii sau respingerii cererii de extrădare fiind Consiliul de Miniștri (Guvernul), Legea nr.296/2001 s-a conformat prevederii constituționale potrivit căreia „extrădarea se hotărăște de justiție”.

Legea nr.296/2001 a fost abrogată, însă, prin Legea nr.302/2004, abrogare care s-a justificat prin necesitatea reglementării într-un singur act normativ a tuturor formelor de cooperare judiciară internațională în materie penală.

În timp ce, în majoritatea statelor, extrădarea se hotărăște de o autoritate executivă⁷, pe baza unei hotărâri cu rol de aviz, în sistemul românesc, având în vedere dispozițiile imperative ale Constituției, extrădarea se hotărăște de justiție, rolul Ministerului Justiției (ca reprezentant al puterii executive) fiind redus, în ceea ce privește aplicarea procedurii extrădării, la câteva activități cu caracter administrativ: examenul de regularitate internațională (verificarea conformității cererii cu tratatul aplicabil); primirea, respectiv

³ Tr. Pop, *Dreptul penal comparat. Partea generală*, vol. II, Cluj, 1923, p.163

⁴ Revue international de droit penal, nr.3-4, 1969, p.682, 767, apud Rodica Mihaela Stănoiu, *Asistența juridică internațională în materie penală*, Editura Academiei, București, 1975, p.99

⁵ Legea nr.286/2009, publicată în M.Of. nr.510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare; potrivit art.14 (Extrădarea):

„(1) Extrădarea poate fi acordată sau solicitată în temeiul unui tratat internațional la care România este parte ori pe bază de reciprocitate, în condițiile legii.

(2) Predarea sau extrădarea unei persoane în relația cu statele membre ale Uniunii Europene se acordă sau se solicită în condițiile legii.

(3) Predarea unei persoane către un tribunal penal internațional se acordă în condițiile legii.”

⁶ Legea nr.296/2001, publicată în M.Of. nr.326 din 18 iunie 2001.

⁷ spre exemplu: Consiliul de Miniștri în Franța și Spania, Guvernul în Suedia, ministrul justiției în Italia etc.

întocmirea și transmiterea cererii de extrădare; punerea în executare, împreună cu Ministerul Afacerilor Interne, a hotărârii definitive de extrădare.

Important este faptul că, în procedura prevăzută de Legea nr.302/2004, hotărârea finală revine instanței judecătorești, atât în cazul extrădării pasive (din România), cât și în cazul extrădării active (când România este stat solicitant).

2. Procedura extrădării din România

Procedura extrădării pasive (extrădarea din România) este reglementată în art.36-55 din Legea nr.302/2004.

Potrivit art.18 din Legea nr.302/2004⁸, pot fi extrădate din România, în condițiile legii speciale, la cererea unui stat străin, persoanele aflate pe teritoriul său care sunt urmărite penal sau sunt trimise în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni ori sunt căutate în vederea executării unei măsuri de siguranță, a unei pedepse sau a unei alte hotărâri a instanței penale în statul solicitant.

Cererea de extrădare, formulată în scris de autoritatea competentă a statului solicitant, se adresează Ministerului Justiției (pe cale diplomatică sau pe o altă cale convenită prin înțelegere directă între statul solicitant și statul român solicitat). La cerere se anexează următoarele acte:

- în funcție de faza procesului penal, originalele sau copiile autentice ale hotărârii de condamnare definitive, cu mențiunea rămânerei definitive, ale deciziilor pronunțate ca urmare a exercitării căilor legale de atac, mandatului de executare a pedepsei închisorii, mandatului de arestare preventivă, rechizitoriului sau ale altor acte având putere egală;

- o expunere a faptelor pentru care se cere extrădarea;

- o copie a dispozițiilor legale aplicabile, precum și semnalmentele persoanei extrădabile;

- date privind durata pedepsei neexecutate, în cazul cererii de extrădare a unei persoane condamnate care a executat numai o parte din pedeapsă.

Procedura de extrădare pasivă are un caracter urgent și se desfășoară și în timpul vacanței judecătorești.

Rolul Ministerului Justiției constă în îndeplinirea atribuțiilor care îi sunt conferite, în calitate de autoritate centrală, prin lege și tratatele internaționale la care România este parte; în exercitarea acestor atribuții, Ministerul Justiției, prin direcția de specialitate, îndeplinește, cu precădere, următoarele *activități cu caracter administrativ*:

- primirea cererii de extrădare;

- examinarea cererii și a actelor anexate din punctul de vedere al regularității internaționale;

- transmiterea cererii și actelor anexate procurorului general competent – procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei circumscripție domiciliază ori a fost semnalată prezența persoanei extrădabile sau, în cazul în care nu se cunoaște locul unde se află persoana, procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București;

- restituirea motivată a cererii de extrădare și a actelor anexate în cazul în care se constată neîndeplinirea unora din condițiile de regularitate internațională (de pildă, între România și statul solicitant nu există norme convenționale ori reciprocitate pentru extrădare), precum și în cazul în care se constată că există una dintre limitele acordării cooperării judiciare;

- punerea în executare, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne, a hotărârii definitive prin care s-a dispus extrădarea;

⁸ Art.18 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (modificare care a intrat în vigoare de la data de 26 decembrie 2013).

- comunicarea către autoritatea centrală a statului solicitant a soluției date cererii de extrădare sau a cererii de arestare provizorie în vederea extrădării, pronunțată de autoritatea judiciară competentă.

Între momentul primirii cererii de extrădare sau a cererii de arestare provizorie în vederea extrădării de către procurorul general competent și momentul rămânerii definitive a hotărârii judecătorești asupra cererii de extrădare are loc *etapa judiciară* a extrădării.

Procedura judiciară de extrădare este de competența curții de apel în a cărei circumscripție a fost localizată persoana extrădabilă și a parchetului de pe lângă aceasta.

În cazul în care statul solicitant solicită în același timp extrădarea a două sau mai multe persoane, cercetate în aceeași cauză penală sau în cauze conexe, care au fost localizate în circumscripțiile unor curți de apel diferite, competența soluționării cererilor de extrădare aparține Curții de Apel București⁹.

Cererea de extrădare se soluționează de un complet format dintr-un judecător al secției penale a curții de apel competente, iar, potrivit art.42 alin.3 din Legea nr.302/2004, hotărârea pronunțată asupra cererii este supusă apelului în termen de 5 zile de la pronunțare; această dispoziție, cuprinsă în art.42 alin.3 din Legea nr.302/2004, a fost modificată prin Legea nr.300/2013¹⁰ (modificare care a intrat în vigoare la data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură penală, adică 1 februarie 2014), în sensul prevederii posibilității atacării unei asemenea hotărâri „cu apel”¹¹, în condițiile art.52 alin.8 și art.53” din Legea nr.302/2004. Se observă, însă, că dispozițiile art.52 alin.8 și art.53 din Legea nr.302/2004 se referă la posibilitatea exercitării căii de atac a contestației (cale de atac, tot ordinară, dar specifică) și nu a apelului. Prin urmare, considerăm că în conținutul alin.3 al art.42 din Legea nr.302/2004 ar fi trebuit să se prevadă că **hotărârea pronunțată asupra cererii de extrădare este supusă contestației**.

Procurorul general competent sau procurorul desemnat de acesta procedează, în 48 de ore de la primirea cererii de extrădare și a actelor anexate, la identificarea persoanei extrădabile, căreia îi aduce la cunoștință conținutul actelor transmise de autoritățile statului solicitant și sesizează de îndată curtea de apel competentă pentru a aprecia asupra luării măsurii arestării provizorii în vederea extrădării.

Arestarea provizorie în vederea extrădării se dispune și este prelungită de același complet investit cu soluționarea cererii de extrădare, prin încheiere, fără ca durata totală a arestării provizorii să poată depăși 180 de zile. După întocmirea hotărârii prin care s-a dispus arestarea, judecătorul emite de îndată mandat de arestare provizorie în vederea extrădării.

Dacă s-a dispus arestarea în cursul soluționării cererii de extrădare, instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 30 de zile, necesitatea menținerii arestării provizorii, putând dispune, după caz, menținerea arestării provizorii sau înlocuirea acesteia cu măsura arestului la domiciliu, controlului judiciar sau pe cauțiune¹².

Încheierea prin care s-a dispus luarea, menținerea, înlocuirea sau încetarea măsurii arestării provizorii în vederea extrădării poate fi atacată separat cu contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare. Dosarul va fi înaintat instanței ierarhic superioare în termen de 48 de ore, iar contestația se judecă în termen de 5 zile de la înregistrarea cauzei. Contestația

⁹ Art.42 alin.1¹ din Legea nr.302/2004, introdus prin Legea nr.300/2013 (dispoziție intrată în vigoare la 26 decembrie 2013)

¹⁰ Legea nr.300/2013, publicată în M.Of. nr.772 din 11 decembrie 2013

¹¹ Anterior operării acestei modificări, calea de atac care putea fi exercitată era recursul, dar în reglementarea Noului Cod de procedură penală, consacrandu-se principiul dublului grad de jurisdicție, recursul a devenit cale de atac extraordinară (sub denumirea de recurs în casație).

¹² Art.43 alin.5 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (modificare care a intrat în vigoare de la data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură penală).

formulată împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau menținerea măsurii arestării provizorii nu este suspensivă de executare¹³.

În caz de urgență¹⁴, la cererea motivată a statului solicitant, persoana urmărită poate fi arestată provizoriu în vederea extrădării, anterior primirii cererii de extrădare.

Notița roșie sau difuziunea de urmărire internațională prin canalele Organizației Internaționale de Poliție Criminală - Interpol echivalează cu o cerere de arestare provizorie în vederea extrădării dacă se prevede expres în tratatul aplicabil ori există reciprocitate.

În cererea de arestare provizorie în vederea extrădării trebuie să se arate: autoritatea care solicită arestarea provizorie în vederea extrădării; datele de identificare a persoanei urmărite internațional, inclusiv cetățenia; existența unui mandat de arestare sau a oricărui alt document având aceleași efecte juridice ori a unei hotărâri judecătorești executorii, precum și confirmarea valabilității actului respective; expunerea faptelor, care trebuie să precizeze data, locul unde au fost comise și gradul de participare la săvârșirea lor; dispozițiile legale aplicabile, inclusiv cele privind prescripția răspunderii penale sau a executării pedepsei; confirmarea că va fi transmisă cererea de extrădare.

Dacă se solicită arestarea unei persoane exceptate prin lege de la extrădare sau atunci când notița roșie sau difuziunea de urmărire internațională prin canalele Organizației Internaționale de Poliție Criminală - Interpol nu echivalează cu o cerere de arestare provizorie în vederea extrădării, cererea de arestare provizorie în vederea extrădării se transmite direcției de specialitate din Ministerul Justiției, direct sau prin intermediul Centrului de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române.

În cazul în care echivalează cu o cerere de arestare provizorie în vederea extrădării și există date că persoana urmărită internațional se află în România, Centrul de Cooperare Polițienească Internațională transmite notița roșie sau difuziunea de urmărire internațională prin canalele Organizației Internaționale de Poliție Criminală - Interpol parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei circumscripție a fost localizată persoana urmărită sau, în cazul în care nu se cunoaște locul unde se află persoana, Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București.

După identificare, procurorul sesizează de îndată curtea de apel competentă, pentru a aprecia asupra luării măsurii arestării provizorii în vederea extrădării.

Durata maximă a măsurii arestării provizorii în vederea extrădării a persoanei extrădabile este de 40 de zile, în afară de cazul în care prin tratatul aplicabil este prevăzută o durată mai mare.

În timp ce arestarea provizorie, ca măsură preventivă privativă de libertate în vederea extrădării, poate fi dispusă doar de către instanță, și organul de urmărire penală poate dispune o măsură privativă de libertate în vederea extrădării, și anume reținerea. Măsura reținerii poate fi luată de procuror sau de organul de cercetare penală față de persoana extrădabilă numai după ascultarea acesteia în prezența apărătorului. Măsura reținerii poate dura cel mult 24 de ore. Organul de cercetare penală este obligat, în primele 10 ore de la reținerea persoanei extrădabile, să o prezinte procurorului competent¹⁵.

În ceea ce privește *procedura la curtea de apel*, la primul termen, instanța ia declarația persoanei extrădabile, care va fi asistată gratuit de un interpret și de un apărător din oficiu, dacă nu există apărător ales. Prezența procurorului este obligatorie.

¹³ Art.43 alin.9 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (modificare care a intrat în vigoare de la data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură penală).

¹⁴ Arestarea provizorie în caz de urgență este reglementată în art.44 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (dipozii intrate în vigoare de la data de 26 decembrie 2013).

¹⁵ Art.45 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (dipozii intrate în vigoare de la data de 26 decembrie 2013).

Procedura este publică, dacă persoana extrădabilă sau procurorul nu se opune.

După interogatoriu, persoana extrădabilă poate să opteze pentru: a) *extrădare voluntară*; b) continuarea procedurii, în caz de *opunere la extrădare*.

a) În prima situație, persoana extrădabilă declară că își dă consimțământul să fie extrădată și predată statului solicitant. Declarația se consemnează într-un proces-verbal semnat de președintele completului de judecată, grefier, persoana extrădabilă, avocat și interpret.

Instanța, luând și concluziile procurorului, examinează dacă nu există vreun impediment care exclude extrădarea și, dacă se constată că extrădarea voluntară este admisibilă, ia act despre aceasta prin sentință definitivă prin care dispune și asupra măsurii preventive necesară a fi luată până la predarea persoanei extrădabile. Sentința se redactează în 24 de ore și se transmite de îndată, în copie legalizată, Ministerului Justiției.

Procedura poate fi simplificată, în caz de extrădare voluntară, în sensul că prezentarea unei cereri formale de extrădare nu mai este necesară dacă se prevede astfel prin convenție internațională aplicabilă în relațiile cu statul solicitant sau în condiții de reciprocitate.

b) Dacă persoana extrădabilă se opune la cererea de extrădare, ea își va putea formula apărările oral și în scris și va putea propune probe.

După audierea persoanei extrădabile, dosarul este pus la dispoziția apărătorului pentru a prezenta, în scris și în termen de 8 zile, opoziția motivată la extrădare și a indica mijloacele de probă (numărul martorilor este limitat la doi).

După prezentarea opoziției sau expirarea termenului, procurorul poate solicita și el un termen de 8 zile pentru a răspunde opoziției sau a administra probe.

Mijloacele de probă vor fi administrate în termen de maxim 15 zile, în prezența persoanei extrădabile asistată de apărător (dacă este nevoie, și de interpret) și a procurorului.

Instanța poate cere informații suplimentare de la statul solicitant, scop pentru care va fixa un termen de 2 luni.

În cazul în care curtea de apel constată că sunt îndeplinite condițiile extrădării, hotărăște admiterea cererii, dispunând menținerea stării de arest provizoriu până la predarea persoanei extrădate; hotărârea se motivează în termen de 5 zile de la data pronunțării.

Dacă instanța constată că nu sunt îndeplinite condițiile necesare pentru extrădare, respinge cererea și dispune punerea în libertate a persoanei extrădabile; hotărârea se motivează în 24 de ore și se transmite procurorului general competent care o remite Ministerului Justiției.

Hotărârea asupra extrădării poate fi atacată cu contestație de procurorul general competent și de persoana extrădabilă, în termen de 5 zile de la pronunțare, la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Procurorul general competent poate depune contestație din oficiu sau la cererea ministrului justiției.

Contestația depusă împotriva hotărârii prin care s-a respins cererea de extrădare este suspensivă de executare. Contestația depusă împotriva hotărârii prin care s-a dispus extrădarea este suspensivă de executare, cu excepția dispozițiilor referitoare la starea de arest provizoriu în vederea extrădării¹⁶.

Judecarea contestației se face într-un termen de cel mult 10 zile de la primirea dosarului la instanță, de un complet format din 3 judecători, iar dosarul se restituie curții de apel în cel mult 3 zile de la soluționarea contestației¹⁷.

¹⁶ Art.52 alin.8 și 9 din Legea nr.302/2004, așa cum au fost modificate prin Legea nr.300/2013 (diposiții intrate în vigoare de la data de 1 februarie 2014).

¹⁷ Art.53 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (diposiții intrate în vigoare de la data de 1 februarie 2014).

Hotărârea definitivă asupra extrădării se comunică procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel care a judecat cauza în primă instanță și direcției de specialitate din Ministerul Justiției.

În scopul armonizării depline a legislației noastre cu normele comunitare în domeniul cooperării judiciare internaționale și în urma unor semnalări ale practicienilor (judecători, procurori, polițiști și reprezentanți ai direcției de specialitate din Ministerul Justiției) privind existența unor reglementări perfectibile în Legea nr.302/2004, această lege a fost modificată și completată prin Legea nr.224/2006¹⁸, inclusiv în privința procedurii extrădării pasive; dintre modificările mai importante intervenite în 2006 pot fi menționate:

- s-au precizat mai bine atribuțiile Ministerului Justiției (ca autoritate centrală în materia extrădării) în raport cu atribuțiile autorităților judiciare, realizându-se astfel o delimitare mai clară a așa-numitei etape administrative de etapa judiciară;

- pentru ca Ministerul Justiției să-și poată exercita, dacă este cazul, dreptul conferit de lege de a solicita atacarea hotărârii prin care se dispune extrădarea, s-a prevăzut ca hotărârea să fie comunicată și direcției de specialitate a Ministerului Justiției.

Și prin Legea nr.300/2013 au fost operate câteva modificări, respectiv completări legislative, în vederea uniformizării practicii judiciare și soluționării unor probleme apărute în contextul executării unor cereri de extrădare simultane formulate de același stat; de pildă, introducerea dispoziției potrivit căreia în cazul în care statul solicitant solicită în același timp extrădarea a două sau mai multe persoane, cercetate în aceeași cauză sau în cauze conexe, care au fost localizate în circumscripțiile unor curți de apel diferite, competența soluționării cererilor aparține Curții de Apel București. Pe de altă parte, tot prin Legea nr.300/2013 au fost operate unele modificări prin care s-a urmărit corelarea prevederilor Legii nr.302/2004 cu cele ale Noului Cod de procedură penală; de pildă, s-a prevăzut că hotărârea prin care instanța se pronunță asupra cererii de extrădare este supusă contestației (cale de atac specifică introdusă prin Noul Cod de procedură penală, care a înlocuit recursul în unele cazuri prevăzute de lege).

3. Procedura extrădării în cazul în care România este stat solicitant

Procedura extrădării active (în cazul în care România este stat solicitant) este reglementată în art.64-70 din Legea nr.302/2004.

Extrădarea unei persoane împotriva căreia autoritățile judiciare române competente au emis un mandat de arestare preventivă sau un mandat de executare a pedepsei închisorii ori căreia i s-a aplicat o măsură de siguranță va fi solicitată statului străin pe teritoriul căreia aceasta a fost localizată, în cazurile în care sunt întrunite condițiile prevăzute de lege.

Competența de a întocmi și transmite cererile de extrădare în numele statului român revine Ministerului Justiției.

Pentru identificarea și căutarea unei persoane în scopul localizării și arestării provizorii în vederea extrădării sau predării în România, în art.65 din Legea nr.302/2004 sunt cuprinse dispoziții privind darea în urmărire internațională¹⁹ (adică darea în urmărire prin canalele Organizației Internaționale de Poliție Criminală - Interpol sau introducerea în Sistemul de Informații Schengen a unei semnalări cu privire la o persoană căutată pentru a fi arestată în vederea extrădării).

Astfel, darea în urmărire internațională se solicită atunci când persoana menționată, după caz, în mandatul de arestare preventivă, mandatul de executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii ori în hotărârea prin care s-a luat măsura privativă de libertate nu a fost găsită și există presupunerea rezonabilă că a părăsit teritoriul României.

¹⁸ Legea nr.224/2006, publicată în M.Of. nr.534 din 21 iunie 2006

¹⁹ Art.65 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (dipoziiții intrate în vigoare de la data de 26 decembrie 2013).

Darea în urmărire internațională se dispune de către Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române la cererea instanței care a emis mandatul de arestare preventivă sau a instanței de executare.

Instanța care a emis mandatul de arestare preventivă sau instanța de executare verifică periodic, dar nu mai târziu de 6 luni de la data dării în urmărire internațională, valabilitatea mandatului de arestare preventivă sau a mandatului de executare a pedepsei privative de libertate ori a măsurii privative de libertate dispuse și, în măsura în care au intervenit modificări, informează Centrul de Cooperare Polițienească Internațională și direcția de specialitate din cadrul Ministerului Justiției.

În cazul localizării persoanei urmărite pe teritoriul unui alt stat, atunci când, potrivit legii statului respectiv sau tratatului aplicabil, notița roșie sau difuziunea nu echivalează cu o cerere de arestare provizorie în vederea extrădării, precum și atunci când Biroul Național Interpol corespondent solicită expres, Ministerul Justiției, prin direcția de specialitate, întocmește și transmite cererea de arestare provizorie în vederea extrădării.

De îndată ce este informată, de către Centrul de Cooperare Polițienească Internațională, prin structura specializată, sau de Ministerul Justiției, despre localizarea pe teritoriul unui stat străin a unei persoane date în urmărire internațională sau căutate de autoritățile judiciare române pentru ducerea la îndeplinire a unui mandat de executare a pedepsei închisorii sau a unui mandat de arestare preventivă, instanța de executare sau instanța care a emis mandatul de arestare preventivă stabilește, printr-o încheiere motivată, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru a se solicita extrădarea.

Judecata se face de urgență și cu precădere, în camera de consiliu, de un complet format dintr-un singur judecător, cu participarea procurorului și fără citarea părților. Judecătorul se pronunță prin încheiere motivată, dată în camera de consiliu și care se consemnează într-un registru special, ce nu este destinat publicității ; această încheiere poate fi atacată cu contestație²⁰ de procuror, în termen de 24 de ore de la pronunțare. Contestația se judecă în termen de cel mult 3 zile, de către instanța superioară în grad, care va restitui dosarul primei instanțe în termen de 24 de ore de la soluționarea căii de atac.

Încheierea definitivă prin care s-a constatat că sunt sau nu sunt întrunite condițiile pentru solicitarea extrădării se comunică Ministerului Justiției.

În termen de cel mult 3 zile de la data primirii încheierii definitive prin care s-a constatat că sunt îndeplinite condițiile pentru solicitarea extrădării, Ministerul Justiției, prin direcția de specialitate, efectuează un examen de regularitate internațională. În funcție de concluziile examenului de regularitate internațională, direcția de specialitate a Ministerului Justiției fie întocmește cererea de extrădare și o transmite, însoțită de actele anexe, autorității competente a statului solicitat, fie întocmește un act prin care propune ministrului justiției, motivat, să sesizeze procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în vederea inițierii procedurii de revizuire a încheierii definitive prin care s-a dispus solicitarea extrădării (atunci când nu sunt întrunite condițiile de regularitate internațională pentru a se solicita extrădarea).

Cererea de revizuire se face în termen de cel mult 3 zile, dacă persoana solicitată este arestată în vederea extrădării către România sau în cel mult 15 zile în celelalte cazuri. Dacă instanța constată că cererea de revizuire este întemeiată, anulează încheierea atacată, iar dacă cererea este neîntemeiată o respinge, menținând hotărârea atacată, hotărârea instanței de revizuire fiind definitivă.

²⁰ Art.66 alin.5 din Legea nr.302/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr.300/2013 (diposiții intrate în vigoare de la data de 1 februarie 2014).

Și în legătură cu procedura extrădării active, prin Legea nr.224/2006 au intervenit modificări importante, în scopul armonizării legislației noastre cu normele comunitare; de pildă:

- s-a revenit la competența Ministerului Justiției de a întocmi cererea de extrădare; prin această modificare s-a urmărit degrevarea judecătorilor de aspectele nejurisdicționale, formularea cererii fiind o procedură strict administrativă (trebuie subliniat, însă, că Ministerul Justiției întocmește cererea numai pe baza unei încheieri motivate a instanței competente care stabilește că sunt îndeplinite condițiile prevăzute în lege pentru a se solicita extrădarea);

- a fost reglementată posibilitatea revizuirii încheierii definitive prin care s-a dispus solicitarea extrădării, în cazul în care Ministerul Justiției apreciază că nu sunt întocmite condițiile de regularitate internațională pentru a se solicita extrădarea. Față de reglementarea anterioară (textul inițial al Legii nr.302/2004), potrivit căruia, într-o asemenea situație, ministrul justiției emitea un ordin (constatând că nu sunt întrunite condițiile pentru a se transmite cererea de extrădare) fără a putea anula hotărârea instanței, prin Legea nr.224/2006 s-a optat pentru procedura extraordinară a revizuirii tocmai pentru ca instanța de revizuire, în măsura în care constată că cererea de revizuire este întemeiată, să poată anula încheierea atacată.

Și prin Legea nr.222/2008²¹, în scopul unei mai precise reglementări a procedurii extrădării active, au intervenit câteva modificări și completări. De pildă, s-a prevăzut că, în vederea solicitării extrădării, „judecata se face de urgență și cu precădere, în camera de consiliu, de un complet format dintr-un singur judecător, cu participarea procurorului și fără citarea părților. Judecătorul se pronunță prin încheiere motivată, dată în camera de consiliu”.

Mai recent, prin Legea nr.300/2013, au fost introduse dispoziții privind extrădarea simplificată²²; astfel, atunci când persoana dată în urmărire internațională pe canalele Organizației Internaționale de Poliție Criminală - Interpol sau cu privire la care s-a introdus o semnalare în Sistemul de Informații Schengen este de acord să fie extrădată în România, prezentarea unei cereri formale de extrădare nu mai este necesară dacă autoritatea centrală a statului solicitat informează în acest sens, iar convenția internațională aplicabilă în relația cu statul solicitat sau legislația aceluia stat reglementează o astfel de procedură.

În concluzie, prin Legea nr.300/2013 au fost operate câteva modificări și în privința procedurii extrădării active, care vizează atât armonizarea cu legislația europeană prin transpunerea unor decizii-cadru ale Consiliului Uniunii Europene (spre exemplu, reglementarea procedurii extrădării simplificate), cât și corelarea cu prevederile Noului Cod de procedură penală (de pildă, prevederea potrivit căreia încheierea prin care se pronunță instanța asupra îndeplinirii condițiilor legale pentru a se solicita extrădarea poate fi atacată cu contestație).

Bibliografie:

- Tr. Pop, *Dreptul penal comparat. Partea generală*, vol. II, Cluj, 1923
- Rodica Mihaela Stănoiu, *Asistența juridică internațională în materie penală*, Editura Academiei, București, 1975
- Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată în M.Of. nr.377 din 31 mai 2011, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr.224/2006, publicată în M.Of. nr.534 din 21 iunie 2006
- Legea nr.222/2008, publicată în M.Of. nr.758 din 10 noiembrie 2008
- Legea nr.286/2009 privind Codul penal, publicată în M.Of. nr.510 din 24 iulie 2009

²¹ Legea nr.222/2008, publicată în M.Of. nr.758 din 10 noiembrie 2008

²² Art.66 alin.1¹ din Legea nr.302/2013 (dispoziții care au intrat în vigoare de la data de 26 decembrie 2013).

- Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M.Of. nr.486/15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr.300/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.302/2004, publicată în M.Of. nr.772 din 11 decembrie 2013